

Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu

Realizacja programu małej retencji wodnej w woj. wielkopolskim (w latach 2000-2012)

Poznań, 14 maja 2013r.

GOSPODAROWANIE WODĄ W WIELKOPOLSCE

Województwo wielkopolskie charakteryzują stosunkowo ubogie zasoby wodne. Bilans wodny przedstawia się niekorzystnie przede wszystkim na obszarach zlewni rzek położonych w dorzeczu Warty. Ważnym problemem staje się rozsądne gospodarowanie zasobami wodnymi, opóźnianie odpływu wód powierzchniowych oraz ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych.

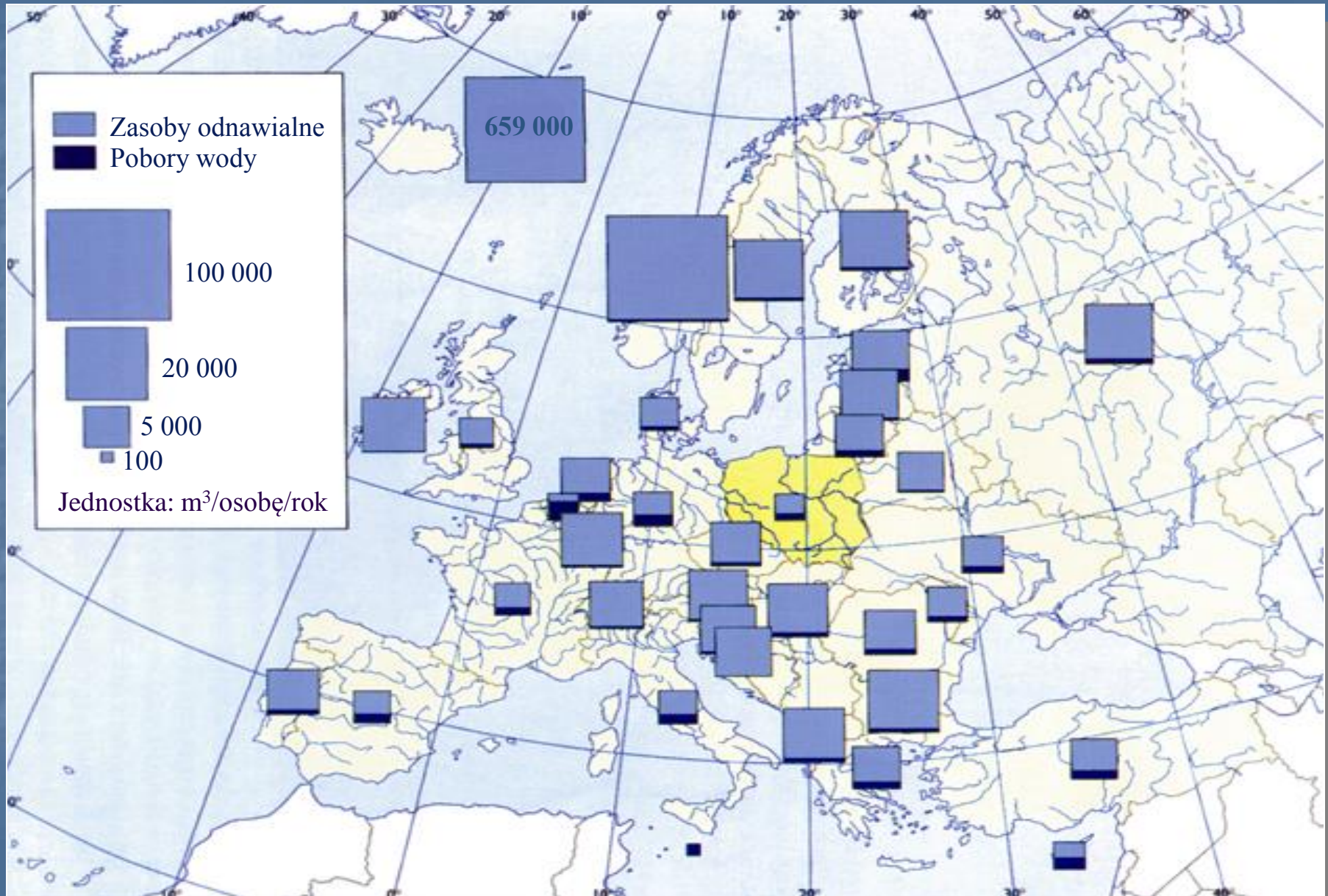
Podstawy prawne realizacji zadań małej retencji

- Podstawowym aktem prawnym warunkującym rozwój małej retencji wodnej jest *Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne* [Dz. U. 2005 r. Nr 239, poz. 2019, ze zm.], które stanowi transpozycję zasad Ramowej Dyrektywy Wodnej w Polsce. Zawarty jest w nim m.in. zapis o obowiązku przygotowania projektu planu ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju.

- Zrealizowanie inwestycji z zakresu małej retencji wodnej możliwe jest jednak dopiero wówczas, gdy wpisuje się ona w regionalne i lokalne programy oraz przepisy prawa miejscowego. Na poziomie regionalnym zadania małej retencji **powinny być ujęte w strategiach rozwoju województw** (cele strategiczne, kierunkowe) oraz **planach zagospodarowania przestrzennego** województw. Te z kolei, powinny przekładać się na strategie rozwoju powiatów, a dalej poszczególnych gmin, w których wykonywane są studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określające politykę przestrzenną gminy, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ustalające przeznaczenie terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego a także określające sposób zagospodarowania i warunków zabudowy terenu.

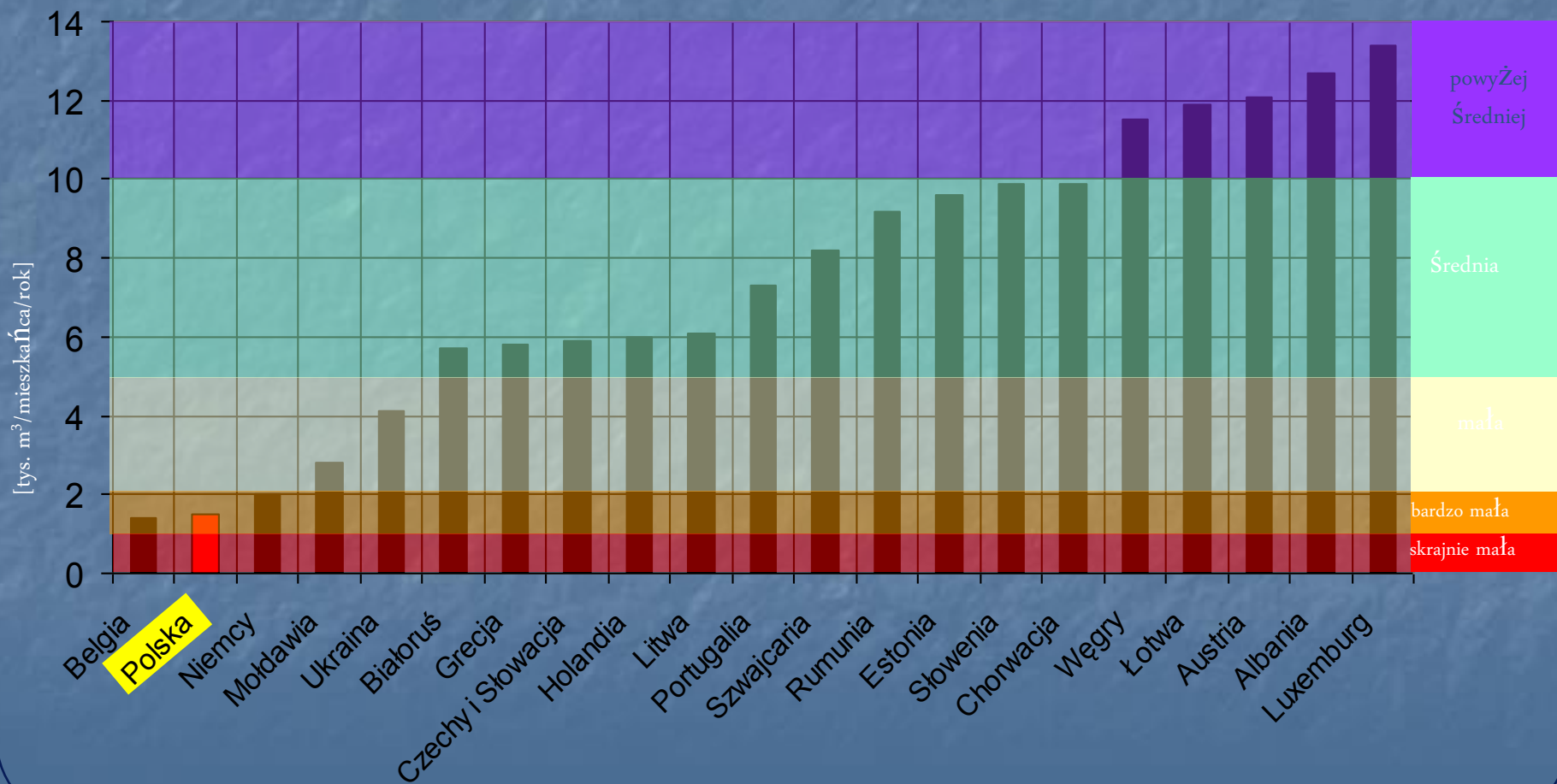
- W 1995 roku podjęta została inicjatywa rządowa dot. intensyfikacji działań na rzecz poprawy stanu, odbudowy oraz zwiększenia ilości realizowanych przedsięwzięć z zakresu małej retencji wodnej. Na tę okoliczność Ministrowie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa podpisali porozumienie w dniu 21 grudnia 1995 r.
- 11 kwietnia 2002 roku podpisano podobne porozumienie między Ministrem Środowiska, Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz prezesem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, popierające rozwój małej retencji w Polsce.

Zasoby wodne Europy

Dostępność wody w krajach europejskich

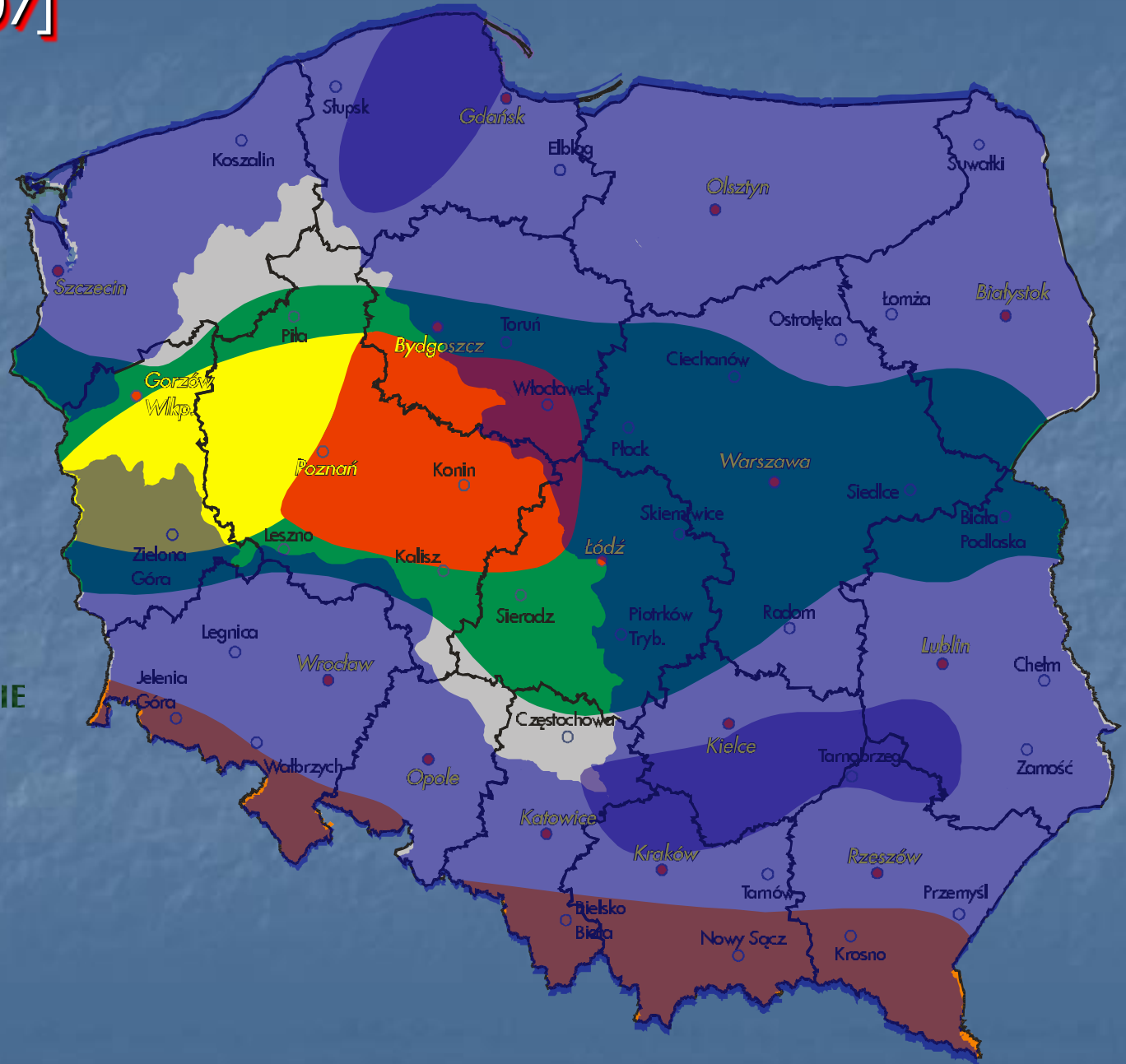
(klasyfikacja wg zasobów przypadających na mieszkańca)

HIERARCHIA POTRZEB OBSZAROWYCH MAŁEJ RETENCJI

[Kowalczak 1997]

- KAT. I
- KAT. II
- KAT. III
- KAT. IV
- KAT. V
- OBSZARY GÓRSKIE

HIERARCHIA POTRZEB OBSZAROWYCH MAŁEJ RETENCJI W DORZECZU WARTY

W lutym 2005 roku zaktualizowano istniejące programy i opracowano „Program Małej Retencji Wodnej dla województwa wielkopolskiego na lata 2005-2015” w układzie zlewni hydrograficznych, a także administracyjnym tj. w układzie powiatów i gmin.

Program ten uzyskał pozytywną opinię Zarządu Województwa i Sejmiku woj. wielkopolskiego. Został również pozytywnie zaopiniowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej w Poznaniu i Wrocławiu oraz Wydział Środowiska i Rolnictwa Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego i uzgodniony z gminami i powiatami .

Program małej retencji wód powierzchniowych obejmuje:

- **Ogólną ekofizjograficzną charakterystykę województwa**, szczególnie uwzględniając uwarunkowania ochrony przyrody i krajobrazu, w tym ustanowionych obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (tw. (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO) , które potencjalnie mogą wchodzić w bezpośredni lub pośredni konflikt z planowanymi obiektami małej retencji, z uwagi na swoje powiązania z obszarami wodno-błotnymi, głównie z dolinami rzecznyymi i jeziorami.
- **Zasoby wody w zlewniach** cieków podstawowych województwa wielkopolskiego – dopływach Warty, Noteci i Odry.
- **Potrzeby wodne** rolnictwa i leśnictwa.
- **Ocenę aktualnego stanu zagospodarowania retencyjnego** w województwie wielkopolskim – zbiorniki dolinowe, jeziora podpiętrzane, budowle piętrzące i stawy wiejskie, stawy rybne oraz urządzenia i obiekty dla retencji wód na terenach lasów.
- **Techniczne możliwości zwiększenia retencji wód powierzchniowych** przez budowę zbiorników dolinowych, podpiętrzanie jezior, budowę urządzeń piętrzących na ciekach oraz budowę stawów rybnych i małych stawów wiejskich oraz urządzeń małej retencji na terenach leśnych.
- **Orientacyjny koszt budowy urządzeń** małej retencji wraz z oceną efektywności ekonomicznej.

W programie potwierdzono możliwość realizacji do 2015 roku na terenie województwa następujących rodzajów obiektów:

- **48 spiętrzeń jezior** o łącznej powierzchni 3 023 ha i pojemności 33,008 mln m³
- **62 zbiorników sztucznych dolinowych** o łącznej powierzchni 4 868 ha i pojemności 81,228 mln m³.
- **230 budowli piętrzących** i uzyskanie przez to retencji korytowej o wielkości 8,99 mln m³.
- **282 stawów wiejskich o łącznej pojemności 12,1 mln m³.**

W lasach:

- **182 zbiorników śródleśnych**
- **423 budowli piętrzących** na ciekach

Wykonanie do 2015 roku planowanych obiektów małej retencji umożliwiłoby zwiększenie ilości retencjonowanej wody:

- na obszarach wiejskich o **126,37 mln m³**. Łącznie z istniejącymi obiektami, za pomocą których możliwe jest retencjonowanie 220,072 mln m³, wielkość retencji na terenie województwa wzrośnie do 346,442 mln m³ wody. Objętość ta stanowić będzie około 9,16 % zasobów wody roku średniego i około 19 % zasobów wody roku suchego.
- na obszarach leśnych **2,52 mln m³** wody powierzchniowej.
- Realizacja programu małej retencji przyczyni się do zwiększenia zasobów wody na terenach rolnych i leśnych o **128,90 mln m³**.

Stan istniejącego zagospodarowania retencyjnego w województwie.

Wg stanu ewidencyjnego Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych wykonano do dnia 31.12.2012 r. następujące obiekty do retencjonowania wód :

- **32 zbiorniki** wodne pozwalające zmagazynować **59,882 mln m³** wody użytkowej w tym na terenie :
 - RO Konin 5 szt. o poj. 16,379 mln m³
 - RO Leszno 4 szt. o poj. 17,610 mln m³
 - RO Ostrów 5 szt. o poj. 4,606 mln m³
 - RO Piła 11 szt. o poj. 8,092 mln m³
 - WZMiUW Poznań 7 szt. o poj. 13,195 mln m³
 - **1 270 szt. budowli** piętrzących na ciekach podstawowych.
 - Na sieci rowów melioracji szczegółowych o łącznej długości 32 162 km znajduje się **2 707 szt. budowli** piętrzących.
 - Wg danych zebranych z Urzędów Gmin (sprawozdanie RRW-13) tylko w roku 2012 wykonano **97** nowych obiektów małej retencji – co dało przyrost pojemności zmagazynowanej wody o **1,188 mln m³**.
- Łącznie w okresie od początku sprawozdawczości (lata 50 XX w.) do końca 2012 roku wykonano **6 348** obiektów, w których zmagazynowano **185,1 mln m³**

Zrealizowane obiekty małej retencji wodnej w latach 2000 – 2012.

Zbiorniki małej retencji wodnej zrealizowane przez WZMiUW w Poznaniu:

Nazwa zbiornika Gmina	Pojemność w mln m ³ (całkowita)	Powierzchnia w ha	Rok oddania do użytkowania
Radziny gm. Szamotuły, Kaźmierz	2,880	109,44	2000
Mielimąka gm. Szamocin	1,330	47,59	2000
Jeżewo gm. Borek Wlkp.	1,610	77,90	2003
Murowaniec gm. Koźminek	1,470	69,60	2004
Stare Miasto gm. Stare Miasto	2,159	90,69	2006
Pakosław gm. Pakosław	1,010	29,80	2007
Słupca gm Słupca - odbudowa urządzeń piętrzących	6,42	265	2010
Lubstowski gm. Sompolno - odbudowa urządzeń piętrzących	3,1	146	2010
Zbiornik Jutrosin	2,42	91	2011
Ogółem	22,399	927,02	2000-2012

Małe zbiorniki sztuczne śródpolne, wiejskie, przeciwpożarowe, leśne i stawy rybne

Rok oddania do użytku	Liczba obiektów [szt]	Pojemność w (mln m ³)	Powierzchnia w (ha)	koszt (tys. zł)
1	2	3	4	5
2000	80	0,8041	126,6	6 184,0
2001	26	0,1329	179,1	13 561,8
2002	37	0,1433	21,8	7 898,2
2003	44	0,2930	40,4	9 892,5
2004	51	0,1396	45,0	9 852,4
2005	44	0,6233	54,5	2 719,0
2006	27	1,0894	108,8	27 472,8
2007	146	0,7262	61,5	13 675,6
2008	33	0,2759	18,9	2 333,4
2009	34	0,5190	27,6	6 581,7
2010	27	0,5394	28,9	2 134,8
2011	44	0,3424	31,0	11 598,6
2012	81	1,0282	78,3	5 913,8
razem w latach 2000 - 2012	674	6,6567	822,4	119 818,6

Zrealizowane budowle piętrzące, budowle na ciekach (jazy, zastawki itp.)

Rok oddania do użytku	melioracje podstawowe		melioracje szczegółowe		Koszt (tys.zł)
	Liczba obiektów (szt)	Pojemność w (mln m ³)	Liczba obiektów (szt)	Pojemność w (mln m ³)	
1	2	3	4	5	6
2000	4	0,0687	12	-	2 113,3
2001	5	0,0990	14	-	2 594,5
2002	5	0,2300	-	-	653,3
2003	1	0,0110	1	-	168,0
2004	-	-	-	-	-
2005	-	-	-	-	-
2006	3	0,0320	1	-	2 241,3
2007	8	0,1777	-	-	10 124,9
2008	-	-	-	-	-
2009	-	-	-	-	-
2010	27	0,2559	-	-	12 719,7
2011	3	0,0306	93	-	4 416,8
2012	14	-	-	-	1 069,8
razem w latach 2000 - 2012	70	0,9049	121	0	36 101,6

Łącznie w latach 2000 – 2012 realizacja zadań z zakresu małej retencji wodnej wyniosła:

(zbiorniki dolinowe, śródpolne, wiejskie, przeciwpożarowe, leśne i stawy rybne, samodzielne budowle piętrzące – jazy, itp.)

Rok oddania do użytku	Liczba obiektów (szt.)	Pojemność w (mln m ³)	Powierzchnia w (ha)	Koszty poniesione z wszystkich źródeł (tys. zł)
1	2	3	4	5
2000	97	6,1948	422,6	8 760,2
2001	46	0,2319	273,8	16 206,1
2002	42	0,3733	21,8	8 551,5
2003	46	1,9140	118,3	10 060,5
2004	51	1,6096	114,6	9 852,4
2005	44	0,6233	54,5	2 719,0
2006	29	4,2584	229,3	35 542,7
2007	146	0,7262	61,5	13 675,6
2008	33	0,2759	18,9	2 333,4
2009	34	0,5190	27,6	6 581,7
2010	71	4,0351	8 439,3	22 133,5
2011	161	3,6682	139,9	31 004,6
2012	96	1,1882	137,9	8 811,9
razem w latach 2000 - 2012	896	25,6179	10 060,0	173 899,7

Planowane zbiorniki wodne na lata 2012 – 2015

Lp.	Nazwa zbiornika	Planowany rok rozpoczęcia realizacji	Pojemność (mln m ³)	Powierzchnia (ha)
1	2	3	4	5
1	Zbiornik Rydzyna rz. Rów Polski gm. Rydzyna	2012	0,96	41,7
2	Zbiornik wodny Miedzichowo, gm. Miedzichowo	2012	0,07	6,0
3	Zbiornik retencyjny Przebędowo, gm. Murowana Goślina, pow. Poznań	2013	0,162	12,0
4	Zbiornik Jaraczewo rz.Obra w km 4+100 gm.Jaraczewo pow.Jarocin	2013	0,80	37,4
5	Podpiętrzenie jeziora Falmierowskiego, gm. Wyrzysk, pow. piłski	2013	0,899	60,42
6	Zbiornik wodny Łaskownica gm. Golańcz	2014	2,591	93,0
7	Zbiornik Rokosowo rz. Rów Polski gm. Gostyń	2014	0,87	41,5
8	Zbiornik wodny Gostyń, gm. Gostyń	2015	0,84	45,4
9	Zbiornik wodny Tulce, gm. Kleszczewo	2015	0,18	12,0
10	Zbiornik Wodny Nędzerczew, gm. Opatówek, Żelazków	2015	0,96	74,18
11	Zbiornik wodny Lutynia, gm. Dobrzyca	2015	1,25	54,7
12	Zbiornik retencyjny Rzetnia -Przybyszów gm. Kępno , pow. Kępno	2015	0,50	19,8
13	Zbiornik wodny Kamieniec, gm. Kamieniec, pow. grodziski	2015	0,70	37,7
14	Zbiornik wodny Piłka gm. Drawsko, pow. czarnkowsko-trzcianecki	2015	1,12	80,47
15	Zbiornik Miejska Górka gm. Miejska Górka, pow. rawicki	2015	0,78	27,6
16	Zbiornik wodny Orla Klatka, gm. Koźmin	2016	0,62	35,0
17	Zbiornik retencyjny Gozdowo, gm. Września, pow. Września	2015	0,9	30
18	Zbiornik wodny Łaszew, gm. Pleszew	2016	0,35	11,0
	Razem		14,09	682,15

Zbiornik Radzyny, gm. Szamotuły Kaźmierz.

Zrealizowany w latach 1998-2000.

Powierzchnia zbiornika 109,44 ha,
pojemność 2,88 mln m³.

Zbiornik Jezewo, gm. Borek Wlkp.

Zrealizowany w latach 2000-2003.

Powierzchnia zbiornika 73,26 ha,

pojemność 2,1 mln m³.

Zbiornik Pakosław, gm. Pakosław
Zrealizowany w latach 2005-2006.
Powierzchnia zbiornika 29,80 ha,
pojemność 1,01 mln m³.

Jaz Tarnowo w km 3+708 rz. Dobrzycy,
gmSzydłowo, pow. pilski
Zrealizowany w latach 2006-2007.

Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodnej oraz małej retencji odbywa się m.in.

w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW) oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (WRPO- Infrastruktura i środowisko) a także środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych i WFOSiGW

Omawiane inwestycje wpisują się w PROW-oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, działanie Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa, schemat II – Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.

Jednym z celów działania w tym schemacie (oprócz poprawy jakości gleb poprzez regulację stosunków wodnych i poprawy ochrony użytków rolnych przed powodziami) jest zwiększenie retencji wodnej.

W ramach tego schematu dla województwa wielkopolskiego przydzielono na lata 2007-2013 środki w wysokości 63,097 mln euro.

Zasady przydzielania środków
budżetu Województwa
Wielkopolskiego na budowę
i renowację zbiorników wodnych
służących małej retencji

- Środki budżetu Województwa Wielkopolskiego przeznaczają się na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji o powierzchni od **0,50 ha do 2,00 ha.**
- Stawki jednostkowe dla ww. przedsięwzięć wynoszą:
 - budowa zbiorników wodnych małej retencji **60 tys. zł/ha,**
 - renowacja zbiorników wodnych małej retencji **30 tys. zł/ha.**
- Udział środków budżetu Województwa nie może przekroczyć **90 %** faktycznej wartości wykonanych prac.

- O przydzielenie środków na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji mogą ubiegać się podmioty posiadające nie więcej niż 30 ha zbiorników wodnych.
- Środki na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji mogą być przyznane raz na 4 lata.
- Podmioty ubiegające się o przyznanie środków na dany rok budżetowy zobowiązane są do złożenia wniosku wraz z załącznikami, w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego, w Departamencie Geodezji, Kartografii i Gospodarki Mieniem Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

A landscape photograph showing a river with a wooden bridge. The river flows from the background towards the right. The bridge is made of wooden posts and beams. The banks are covered in green grass. On the left bank, there are several large trees with yellowing leaves, suggesting autumn. A small red car is parked near the trees. In the background, there is a line of trees and a white building. The sky is blue with light clouds.

Dziękuję za uwagę